

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 10/2004 vp

Hallituksen esitys vuoden 2004 lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys vuoden 2004 lisätalousarvioesityksen (HE 93/2004 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 27 päivänä toukokuuta 2004 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vuoden 2004 lisätalousarvioksi (HE 93/2004 vp).

Lisäksi eduskunta on 8 päivänä kesäkuuta 2004 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan edellä mainittua hallituksen esitystä täydentävän esityksen (HE 103/2004 vp).

Valiokunta on käsitellyt esitykset yhdessä ja antaa esityksistä yhteisen mietinnön.

Lisätalousarvioaloitteet

Valiokunta on käsitellyt esitysten yhteydessä eduskunnan 2 päivänä kesäkuuta 2004 valiokuntaan lähettämät lisätalousarvioaloitteet

- LTA 4/2004 vp — Timo Soini /ps ym.: Ahvenanmaan maakunnalle ehdotetun ylimääräisen määrärahan poistaminen (28.39.32)
- LTA 5/2004 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen peruskoulujen luokkakokojen pienentämiseen (29.40.21)
- LTA 6/2004 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Määrärahan osoittaminen maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen (30.12.41)
- LTA 7/2004 vp — Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (30.31.44)
- LTA 8/2004 vp — Jukka Vihriälä /kesk ym.: Määrärahan osoittaminen Suomen metsämuseo ja metsätietokeskus Luston rakennushankkeen loppuun saattamiseen (30.31.50)
- LTA 9/2004 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 1/2004 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Määrärahan osoittaminen varsinaiseen kehitysyhteistyöhön (24.30.66)
- LTA 2/2004 vp — Bjarne Kallis /kd ym.: Määrärahan osoittaminen poliisin toimintamenoihin (26.75.21)
- LTA 3/2004 vp — Tony Halme /ps ym.: Määrärahan osoittaminen poliisitoimen toimintamenoihin (26.75.21)

VaVM 10/2004 vp — HE 93/2004 vp, HE 103/2004 vp

- LTA 10/2004 vp — Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittaminen pääteiden turvallisuuden parantamiseen (31.24.21)
- LTA 11/2004 vp — Toimi Kankaanniemi /kd ym.: Määrärahan osoittaminen perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 12/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Kaakkois-Suomen tieverkoston kehittämiseen (31.24.21)
- LTA 13/2004 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen pääteiden turvallisuuden parantamiseen Vaasan tiepiirissä (31.24.21)
- LTA 14/2004 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen koulumatkojen olosuhteiden parantamiseen Vaasan tiepiirin maaseututaajamissa (31.24.21)
- LTA 15/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Paimenportin tasoliittymän kehittämiseen valtatiellä 15 (31.24.21)
- LTA 16/2004 vp — Olli Nepponen /kok ym.: Määrärahan osoittaminen valtatie 5 parantamiseen tieosuudella Pitkäjärvi—Kaihu (31.24.21)
- LTA 17/2004 vp — Matti Kangas /vas: Määrärahan osoittaminen tieosuuden Heinola—Jyväskylä perustienpitoon (31.24.21)
- LTA 18/2004 vp — Mikko Kuoppa /vas ym.: Määrärahan osoittaminen Lehmussuon eritasoliittymän rakentamiseen valtatielle 9 Urjalaan (31.24.21)
- LTA 19/2004 vp — Mikko Kuoppa /vas ym.: Määrärahan osoittaminen valtatie 3 liikenneturvallisuuden parantamiseen välillä Hämeenkyrö—Ikaalinen (31.24.21)
- LTA 20/2004 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen tieosuuden Hamina—Vaalimaa liikenneturvallisuuden parantamiseen (31.24.21)
- LTA 21/2004 vp — Kari Uotila /vas: Määrärahan osoittaminen valtatie 1 liikenneturvallisuuden parantamiseen välillä Palojärvi—Kolmperä (31.24.21)
- LTA 22/2004 vp — Kari Uotila /vas: Määrärahan osoittaminen liikenneturvallisuuden parantamiseen Kehä III—Box-osuudella (31.24.21)
- LTA 23/2004 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 18 perusparantamiseen Vähäkyrön Tervajoella (31.24.21)
- LTA 24/2004 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen Edsevön ja Pietarsaaren välisen kantatie 68 parantamiseen (31.24.21)
- LTA 25/2004 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen Könnintien kunnostamiseen (31.24.21)
- LTA 26/2004 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen Hamina—Taavetti-tien perusparannuksen aloittamiseen (31.24.21)
- LTA 27/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen kevyen liikenteen väylän rakentamiseen paikallistielle 14832 välille Haukilahti—Pulp (31.24.21)
- LTA 28/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen paikallistien 14547 rakenteen parantamiseen Elimäellä (31.24.21)
- LTA 29/2004 vp — Lauri Oinonen /kesk: Määrärahan osoittaminen Keski-Suomen

VaVM 10/2004 vp — HE 93/2004 vp, HE 103/2004 vp

- tiepiirille teiden perusparantamiseen ja päällystämiseen (31.24.21)
- LTA 30/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen E18-tien (vt 7) Koskenkylän ja Kotkan välisen moottoritien rakentamiseen ja uusimiseen (31.24.79)
 - LTA 31/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen valtatielle 6 välille Lappeenranta—Imatra (31.24.79)
 - LTA 32/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen moottoriväylän rakentamiseen valtatielle 7 välille Hamina—Vaalimaa (31.24.79)
 - LTA 33/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Haminan ohittavan valtatie 7 moottoriväylän rakentamiseen (31.24.79)
 - LTA 34/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 15 Kotkan ja Kouvola välisen tieosuuden kehittämiseen (31.24.79)
 - LTA 35/2004 vp — Olli Nepponen /kok ym.: Määrärahan osoittaminen valtatie 5 parantamiseen välillä Lusi—Mikkeli (31.24.79)
 - LTA 36/2004 vp — Esko-Juhani Tennilä /vas: Määrärahan osoittaminen Kemi—Tornio-moottoritien puuttuvien siltojen rakentamiseen (31.24.79)
 - LTA 37/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen Haminan satamatien uusimiseen (31.24.79)
 - LTA 38/2004 vp — Esko-Juhani Tennilä /vas: Määrärahan osoittaminen ohituskaistojen rakentamiseen valtatielle 4 Kemin ja Iin välille (31.24.79)
 - LTA 39/2004 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen Kokkolan satamatien rakentamiseen (31.24.79)
 - LTA 40/2004 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 8 Sepänkylän ohikulkutien rakentamiseen (31.24.79)
 - LTA 41/2004 vp — Petri Salo /kok: Määrärahan osoittaminen valtatie 19 parantamiseen välillä Nurmo—Lapua (31.24.79)
 - LTA 42/2004 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen Loviisa—Kotkatieosuuden nykyisen tielinjauksen mukaisen moottoriliikennetien rakentamiseen (31.24.79)
 - LTA 43/2004 vp — Toimi Kankaanniemi /kd: Valtion osakemyyntitulojen käyttö liikenneinvestointeihin (31.24)
 - LTA 44/2004 vp — Jari Koskinen /kok: Määrärahan osoittaminen perusradanpidon korvausinvestointeihin (31.40.21)
 - LTA 45/2004 vp — Kari Uotila /vas ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)
 - LTA 46/2004 vp — Raimo Vistbacka /ps ym.: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)
 - LTA 47/2004 vp — Harry Wallin /sd: Määrärahan osoittaminen perusradanpitoon (31.40.21)
 - LTA 48/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok: Määrärahan osoittaminen rataosuuksien Lahti—Kouvola—Vainikkala ja Viipuri—Pietari—Moskova saneeraussuunnitteluun (31.40.21)
 - LTA 49/2004 vp — Pentti Tiusanen /vas: Määrärahan osoittaminen rataosuuden Kou-

vola—Parikkala
(31.40.21) | nykyaikaistamiseen | veyspalvelujen
(33.32.31) | perustamiskustannuksiin |
|------------------------------|--------------------|------------------------------|-------------------------|
-
— LTA 50/2004 vp — Kari Uotila /vas ym.:
Määrärahan osoittaminen joukkoliikenteen
tukemiseen (31.60.63)	— LTA 54/2004 vp — Matti Kangas /vas: Mää-
rärahan osoittaminen sairaanhoidon ja van-
husten kotipalvelun järjestämiseen Keski-
Suomessa (33.32.31)
— LTA 51/2004 vp — Leena Rauhala /kd ym.:
Määrärahan osoittaminen vanhempainrahan
korottamiseen (33.18.60)	— LTA 55/2004 vp — Pentti Tiusanen /vas:
Määrärahan osoittaminen alueellisten ympä-
ristökeskusten lisääntyneiden lakisääteisten
velvoitteiden täyttämiseen (35.40.21)
— LTA 52/2004 vp — Päivi Räsänen /kd ym.:
Määrärahan osoittaminen lääkekorvausten
omavastuun maksukaton laskemiseen
(33.18.60)	
— LTA 53/2004 vp — Kari Uotila /vas ym.:
Määrärahan osoittaminen sosiaali- ja ter-	

Jaostokäsittely

Asia on valmisteltu asiayhteyden mukaisesti valtiovarainvaliokunnan kaikissa jaostoissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 26

SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLIN- NONALA

98. Alueiden kehittäminen

Suoritusvarauksen teknisen avun budjetoimattomuus. Lisätalousarvioesityksessä on ehdotettu tavoite 2 -ohjelmien suoritusvarausten vuoden 2004 osuuksien budjetoinnin edellyttämien myöntämisvaltuuksien muutoksia sekä momentille 26.98.61 että momentille 26.98.62. Valtioneuvoston päätettyä lisätalousarvioesityksen antamisen jälkeen alueiden kehittämislain nojalla tehdä Euroopan komissiolle Suomen esityksen tavoite 1 -ohjelmien suoritusvarauksen kohden-

tamisesta on täydentävässä lisätalousarvioesityksessä ehdotettu vastaavia myöntämisvaltuuksien muutoksia myös tavoite 1 -ohjelmia varten.

Kumpikaan em. esityksistä ei sisällä määrärahoja suoritusvarauksen ns. tekniseen apuun. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tähän tarvittava lisärahoitus säästetään ohjelmien sulkemisesta aiheutuvien menojen kattamiseen, jolloin ne on tarkoitus budjetoida vuonna 2006.

Suoritusvarauksesta saatavaa teknistä apua on saadun selvityksen mukaan maakunnissa suunniteltu varaukseksi erityisesti ohjelmakauden jälkeisiin sulkemistoimenpiteisiin siten, että varmistetaan hanketyön loppuunsaattaminen niin hankevalvonnan kuin hallinnon ja siihen liittyvän raportoinninkin osalta. Tavoite 2 -ohjelmien siirtymäkauden alueilla nämä toimenpiteet käynnistyvät osittain jo vuoden 2005 aikana. Ohjelmien tehokas toteuttaminen, etenkin maksatusten nopeuttaminen, edellyttää riittävää henkilöresurssien määrää kaikilla ohjelmaa toteuttavilla viranomaisahoilla. Valiokun-

ta katsookin, että siirtymäkauden ohjelmien osuuksien sulkemisen välttämättömät määrärahatarpeet otetaan huomioon viimeistään vuoden 2005 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Maksatusrajoitukset. Molempien em. momenttien perusteluihin on liitetty ehto, että tässä yhteydessä tehtävän myöntämisvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta. Tämän maksatusrajoituksen taustalla on valiokunnan saaman selvityksen mukaan pyrkimys varmistaa, ettei valtio sitoudu sellaisten tukien antamiseen, jotka eivät tule olemaan ohjelma-asiakirjan mukaisia.

Valiokunta katsoo, että maksatusrajoitukset ovat turhia tilanteessa, jossa myöntämisvaltuutta on joka tapauksessa vielä käytettävissä riittävästi. Vuoden 2004 talousarviossa budjetoidun lisäksi on kuluvana vuonna saadun selvityksen mukaan käytettävissä yhteensä noin 40 miljoonaa euroa aiemmilta vuosilta käyttämättä jäänyttä Euroopan aluekehitysrahaston myöntämisvaltuutta (+ kansallinen vastinrahoitus eri hallinnonaloilla). On siten todennäköistä, että suurimmalla osalla viranomaisia maksatusrajoituksesta ei koidu ongelmia. Tämä edellyttää myös, että komission päätökset tulevat ennen heinäkuun loppua.

Tiedossa on, että komission hyväksymisnnettely tavoite 1 -ohjelmien osalta menee joka tapauksessa edellä todettua myöhemmäksi. Eräillä alueilla tämä saattaa johtaa myös hankkeiden viivästymiseen tai töiden aloittamiseen toteuttajaorganisaation omalla riskillä. Tätä ei voida esimerkiksi eräiden ympäristötöiden osalta pitää tarkoituksenmukaisena kesän ollessa suotuisin ajankohta näiden töiden suorittamiselle. Valiokunnan käsityksen mukaan maksatusrajoitus on esimerkki Suomen omista päätöksistä, joilla vaikeutetaan jo muutoinkin monimutkaisia rakennerahastojen hallintoa.

Kainuun hallintokokeilu. Kuluvan vuoden varsinaisesta talousarviosta antamassaan mietinnössä VaVM 39/2003 vp valtiovarainvaliokunta

totesi, että talousarvioesityksessä esitetty määräraha Kainuun hallintokokeiluun on riittämätön ja että uusi maakunnallinen toiminta edellyttäisi jo käynnistysvaiheessa panostusta muun muassa tietojärjestelmiin. Saadun selvityksen mukaan sisäasiainministeriö onkin tehnyt tätä tarkoittavan ehdotuksen lisätalousarvioneuvotteluissa. Lisämäärärahaa ei ole kuitenkaan päätetty sisällyttää hallituksen lisätalousarvioesitykseen.

Jo aiemmin esitetyillä perusteilla valiokunta pitää välttämättömänä, että lisämäärärahat Kainuun hallintokokeiluun osoitetaan kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa.

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

31. Metsätalouden edistäminen ja valvonta

44. *Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen* (arviomääräraha)

Momentille ei ole esitetty määrärahan lisäystä, ei myöskään myöntämisvaltuuden muutosta metsänparannusvarojen osalta. Metsänparannusvarojen määrä on nykyisellään Kansallinen metsäohjelma 2010:n tasolla. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtion tuki metsänparannustöihin ei kuitenkaan riitä koko vuodeksi, koska viime vuodelta siirtyneiden töiden maksatukset veivät alkuvuonna merkittävän osan tämän vuoden määrärahoista.

Kansallista metsäohjelmaa laadittaessa ei energiapuun korjuun tuki tullut riittävästi huomioon otetuksi. Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt energiapuun tukeen ja energiapuuketjuliogistiikkaan huomiota useassa yhteydessä (esim. VaVM 6/2002 vp, VaVL 7/2003 vp ja VaVM 3/2004 vp). Valiokunta on pitänyt kaikkia toimia, joilla energiapuun käyttöä voidaan lisätä, johdonmukaisena jatkona eduskunnan aiemmille linjauksille. Näitä ovat ydinvoimalapäätöksen lisäksi muun muassa ilmastostrategiaa, uusiutuvan energian edistämishjelmaa ja

Kansallista metsäohjelmaa koskevat eduskunnan kannat. Valiokunta on pitänyt ongelmana sitä, että energiapuun käytön lisäämiseksi kaavailut toimet on tarkoitus rahoittaa puun tuotannon kestävyys turvaamiseen tarkoitettulta momentilta, joka on jo tähän saakka osoittautunut riittämättömäksi tarpeeseen nähden.

Puunenergian käytön lisäämistavoitteita ei voida käytännössä toteuttaa ilman riittävää rahoitusta nuorten metsien hoitoon ja energiapuun haketukseen. Uusiutuvan energian edistämishjelmassa on arvioitu, että energiapuun korjuuseen ja haketukseen tarvittaisiin vuosittain keskimäärin 8 miljoonaa euroa jaksolla 2003—2010 lähtötason vuonna 2001 oltua 2,7 miljoonaa euroa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös nuoren metsän hoidon ja energiapuun korjuun työllisyysvaikutuksiin. Yksi henkilötyövuosi vaatii saadun selvityksen mukaan tällä sektorilla valtion tukea noin 14 000 euroa, mitä voidaan työllisyysvaikutuksiin nähden pitää hyvin edullisena. Erityisesti syrjäseuduilla ja maaseudulla, joilla ei ole paljon muita merkittäviä työnantajia, metsänhoidon työpaikoilla on suuri merkitys. Lisäksi toiminnan pitäminen vakaana ja riittävä määrärahataso ylläpitävät myös vakiintuneen työntekijäkunnan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö esitti lisätalousarvioneuvotteluissa sekä momentin määrärahan että myöntämisvaltuuden lisäystä. Lisärahoitus tukisi Kansallinen metsäohjelma 2010:n toteuttamista ja energiapuun käytön lisäämistä sekä parantaisi alan työllisyyttä.

41. Kala-, riista- ja porotalous

Valtiovarainvaliokunta totesi kuluvaan vuoden talousarviosta antamassaan mietinnössä VaVM 39/2003 vp, että ammattikalastajat ovat saaneet vain osan hylkeiden vuosina 2000 ja 2001 aiheuttamien saalisvahinkojen edellyttämistä korvauksista. Tarkoitukseen varattiin ainoastaan 1,7 miljoonaa euroa, kun vahingot nousivat saadun selvityksen mukaan noin 7,5 miljoonaan euroon. EU:n komission päätös ei mahdollista maksatusten jatkamista ilman lisäneuvotteluja.

Valiokunnan lausumaehdotuksen pohjalta eduskunta edellytti, että hallitus käynnistää komission kanssa neuvottelut vuosien 2000 ja 2001 hyljevahinkokorvausten loppuerien maksatuksesta ja esittää tarvittavat lisämäärärahat tarkoitukseen lisätalousarviossa.

Valiokunta toteaa, että hallitus ei ole esittänyt käsittelyssä olevassa lisätalousarviossa tarkoitukseen määrärahaa. Valiokunta pitää koko kalastuselinkeinon kannalta ehdottoman välttämättömänä, että hallitus sisällyttää tarvittavat lisämäärärahat kuluvaan vuoden toiseen lisätalousarvioesitykseen.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Liikenneväyläpolitiikkaa pohtinut ministerityöryhmä ehdotti pääteiden liikenneturvallisuutta parantavan teemapaketin käynnistämistä. Tähän teemapakettiin sisältyy 13 erillistä hanketta eri puolilla Suomea, ja sen kustannusarvio on 42,8 miljoonaa euroa. Ministerityöryhmä ehdotti myös seitsemän muun väyläverkon kuntoa parantavan teimahankkeen käynnistämistä, kustannusvaikutuksiltaan ne ovat noin 340 miljoonaa euroa.

Ministerityöryhmän mietinnön valmistuttua vuosien 2005—2008 määrärahakehykseen tehtiin kuitenkin vain pienehköjä tarkistuksia. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että tällä rahoitus- tasolla ministerityöryhmän ehdottamista teimahankkeista voidaan toteuttaa kuluvaan vaalikaudella vain murto-osa.

Lisätalousarvioesityksessä perustienpitoon ehdotetaan 5 miljoonan euron lisäystä, joka on tarkoitettu Tieliikelaitoksen henkilöstön sopeuttamiseen. Varsinaiseen perustienpitoon ei ole ehdotettu lisäyksiä.

Valiokunta toteaa, että perustienpidon alhainen määrärahataso ei anna mahdollisuutta hallitulle ja ongelmat ennakoivalle tienpidolle, vaan se johtaa vähitellen perusparannustarpeen kasaantumiseen. Tämä nostaa merkittävästi kunnossapidon kustannuksia. Tavoitteena tulisi olla teiden kunnan säilyttäminen ja ylläpitäminen pitkällä aikavälillä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että perustienpidon määrärahataso mitoitetaan sellaiseksi, että ministerityöryhmän ehdottamien, tieverkon ongelmakohtia parantavien teemahankkeiden toteuttaminen on mahdollista.

*79. Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaari-
rahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)*

Lisätalousarviolla käynnistetään E18 Muurla—Lohja-tiehanke, jonka rakentamista koskeva periaatepäätös on tehty jo aikaisemmin. Hanke toteutetaan ns. elinkaarivastuullisella, jossa palvelun tuottaja vastaa kokonaispalveluna väylän suunnittelusta, rakentamisesta, rahoituksesta ja kunnossapidosta enintään 25 vuoden ajan. Hanke kilpailutetaan yhtenä kokonaisuutena. Palvelun tuottajalle maksetaan vuotuista palvelumaksua väylän liikenteelle avaamisen jälkeen. Palvelusopimuksen päätyttyä palvelun tuottaja luovuttaa väylän sovituissa kunnossa väylän omistajalle. Sopimuksen arvioidaan alkavan syksyllä 2005 ja päättyvän syksyllä 2030.

Hankkeen tilausvaluutus on 700 miljoonaa euroa, josta rakennuskustannusten arvioidaan olevan noin 335 miljoonaa euroa, kunnossapidon 36 miljoonaa euroa sekä rahoituskustannusten 329 miljoonaa euroa. Tavoitteena on, että kilpailun tuloksena hankkeesta valtiolle aiheutuvat kustannukset jäävät merkittävästi 700 miljoonan euron sopimusvaluutta pienemmiksi. Lopulliset säästö- ja kustannusvaikutukset selviävät sitten, kun tarjouskilpailu on ratkennut, mutta elinkaarimallin tuomien säästöjen on arvioitu olevan noin 4,7 miljoonaa euroa. Säästöt syntyvät mm. eroista hankintakustannuksissa ja rakentamisen kustannustehokkuudessa. Säästöä pienentävät kuitenkin elinkaarimallin korkeammat pääomakustannukset. Arvioitu kokonaissäästö on 1,7 prosenttia verrattuna nyky-

käytäntöön. Tienkäyttäjille tien aikaisemmasta liikenteelle oston arvioitu aiheutuvan noin 17 miljoonan euron hyödyt.

Kyseessä on 50 kilometrin moottoritieosuus, joka on viimeinen puuttuva osuus Helsinki—Turku-moottoritieyhteydestä, kun rakenteilla oleva osuus Lohja—Lohjanharju valmistuu vuonna 2005. E18-tieyhteys on osa Pohjolan kolmion liikennekäytävää ja kansainvälisesti keskeinen tieyhteys, jonka kehittämiseen Suomi on sitoutunut. Kyseessä on myös kansallisella tasolla merkittävä yhteys lounaisesta Suomesta pääkaupunkiseudulle ja tärkeisiin ulkomaankaupan terminaaleihin. Tiehankkeen toteutus parantaa mm. liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta. Hankkeen hyöty-kustannussuhde on 1,7.

Elinkaarimallin käyttämiseen on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa suhtauduttu yleisesti myönteisesti. Sen on katsottu nopeuttavan hankkeen toteuttamista normaaliin budjettirahoitukseen verrattuna. Rahoitusmallin uskotaan myös lisäävän kustannustehokkuutta ja parantavan työn laatua, sillä toteuttajan intressissä on optimoida rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksia sekä hyödyntää uusinta tietoa ja innovaatioita.

Asiantuntijakuulemisessa on pidetty elinkaarimallin onnistumisen kannalta eräänä epävarmuustekijänä sitä, syntykö tarjousten välille todellinen kilpailutilanne. Kyseessä on Suomen oloissa harvinaisen mittava ja vaativa tieurakka. Sen toteuttaminen vaatii erityisosaamista, jota Suomessa on hyvin rajoitetusti. Ulkomaisten yritysten mahdollisuuksia osallistua tarjouskilpailuun on arveltu heikentävän sen, että niiden on ehkä vaikea löytää Suomesta yhteistyökumppania. Kaiken kaikkiaan on mahdollista, että tarjousten kokonaismäärä jää vähäiseksi, jolloin niiden välille ei synny todellista kilpailua. Hankkeen kilpailuttaminen yhtenä urakkana on nähty toisaalta hyvänä vaihtoehtona, mutta urakan kilpailuttaminen pienempinä palasina antaisi pienemmillekin yrityksille mahdollisuuden osallistua tarjouskilpailuun.

Asiantuntijakuulemisessa on myös tuotu esille pitkään sopimusaikaan liittyviä ongelmia, sillä pitkän sopimusajan aikana toimintaympäris-

tössä voi tapahtua suuriakin muutoksia. Toisaalta elinkaarimallin etujen katsotaan perustuvan nimenomaan pitkään sopimusaikaan.

Valiokunta pitää elinkaarimalliin liittyviä etuja esille tulleita epävarmuustekijöitä suurempina ja katsoo, että rahoitusmallin käyttäminen nyt kyseessä olevan hankkeen kohdalla on perusteltua. Valiokunta katsoo kuitenkin, että palvelun toimittaja tulisi valita vain tilanteessa, jossa tarjouksia on saatu riittävästi ja kilpailutuksen voidaan katsoa onnistuneen. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että elinkaarimallin toimivuutta seurataan ja rahoitusmallia kehitetään jatkuvasti mahdollisia muita hankkeita silmälläpitäen. Hankkeen aikana tulisi mm. arvioida, olisiko perusteltua säilyttää tilaajalla nykyistä suurempi ohjausvalta rakentamisen ja käytön aikana.

Jotta rahoitusmallista kehittyisi mahdollisimman edullinen hankintatapa, olisi myös perusteltua toteuttaa vastaavanlaisella rahoitusmallilla usean hankkeen ohjelma, kuten liikenneväyläpolitiikan linjauksia pohtinut ministerityöryhmä ehdotti.

40. Ratahallintokeskus

21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Perusradanpidon rahoitus jäi epärealistisen alhaiseksi vuoden 2004 talousarviossa. Korvausinvestointeihin osoitettiin kuluvalle vuodelle vain 106,4 miljoonaa euroa, vaikka vuotuinen määrärahatarve on noin 170 miljoonaa euroa. Hyväksyessään kuluvan vuoden talousarvion eduskunta edellytti, että hallituksen tulee arvioida perusradanpidon todellinen määrärahatarve ja osoittaa tarvittavat määrärahat vuoden 2004 ensimmäisessä lisätalousarviossa. Eduskunta kiinnitti radanpidon määrärahavajeeseen huomiota myös käsitellessään vuosien 2005—2008 määrärahakehyksiä koskevaa selontekoa. Valtiovarainvaliokunta piti mm. välttämättömänä, että VR:n voitontuloutus suunnataan täysimää-

raisesti perusradanpidon rahoitukseen (VaVM 3/2004 vp).

VR:n voitontuloutus on noin 40 miljoonaa euroa, mutta lisätalousarvioletuksen mukaan tästä käytettäisiin perusradanpitoon vain 15 miljoonaa euroa. Lisäksi perusradanpitoon osoitetaan noin 5 miljoonaa euroa TEN-tukien palautuksia. Lisätalousarvioletuksessa todetaan, että hallitus arvioi harkinnanvaraisia menotarpeita uudelleen syksyn lisätalousarvion yhteydessä.

Lisätalousarvioon sisältyvä 20 miljoonan euron määräraha on tarkoitus käyttää pääosin Kokemäki—Rauma-rataosan kunnostukseen. Saadun selvityksen mukaan myös Pieksämäki—Kuopio- sekä Siilinjärvi—Viinijärvi-rataosuudet ovat kiireellisen kunnostuksen tarpeessa, sillä niiden rakenteet ovat paikoitellen jo yli 30 vuotta vanhoja. Peruskorjauksen siirtyessä nopeus- ja painorajoitukset lisääntyvät, jolloin liikennearajoitukset heijastuvat aikataulumuutoksina koko päärataverkolle. Tämä heikentää rautateiden henkilö- ja tavaraliikenteen asiakaspalvelua sekä kilpailukykyä. Korvausinvestointien siirtyessä joudutaan huonokuntoisimpia rata-pölkkyjä joka tapauksessa vaihtamaan, mistä aiheutuu pelkästään Pieksämäki—Kuopio-rataosuudella 0,5 miljoonan euron ylimääräiset kunnossapitokustannukset.

Ratatöillä on myös huomattava työllistävä vaikutus, sillä saadun selvityksen mukaan 25 miljoonan euron lisämääräraha vastaisi noin 300 henkilön työtä syyskuukausina.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että loppuosa VR:n voitontuloutuksesta osoitetaan perusradanpitoon vuoden 2004 toisessa lisätalousarviossa. Lisätalousarvion voimaantulo ajoittuu tosin loppuvuoteen, jolloin siihen mahdollisesti sisältyvillä määrärahoilla ei voida juurikaan parantaa kuluvan vuoden määrärahavajetta.

Valiokunta viittaa myös aiempiin kannanotoihinsa ja toteaa, että radanpidon tehokkuutta ja suunnitelmallisuutta voitaisiin parantaa huomattavasti sillä, että varsinaiseen talousarvioon sisältyvä määrärahataso mitoitettaisiin radanpidon todellisiin tarpeisiin nähden riittäväksi.

**60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot,
korvaukset ja tuet**

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Joukkoliikenteen määrärahat alenevat selkeästi vuosien 2005—2008 määrärahakehelyksessä ja toiminta on tarkoitus sopeuttaa kehyspäättöksen mukaiseen määrärahatasoon vuoteen 2005 mennessä. Käytännössä tämä johtaa mm. joukkoliikenteen palvelujen ja kehittämisen supistumiseen ja mahdollisesti myös kaupunki- ja seutuliippujen asiakashintojen selvään korotukseen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan liikenne- ja viestintäministeriö on parhaillaan laatimassa yhtenäistä valtakunnallista peruspalvelutavoitetta, jonka pohjalta voidaan arvioida tasapuolisesti maan eri osien joukkoliikenteen palvelutasoa ja määrittää nykyistä perustellummin tarvittavat resurssit. Valiokunta pitää erittäin hyvänä sitä, että liikenne- ja viestintäministeriö on käynnistänyt joukkoliikenteen peruspalvelutason koskevan selvitystyön. Valiokunta pitää välttämättömänä, että joukkoliikenteelle osoitetaan jatkossa riittävät resurssit peruspalvelutason mukaisten toimintojen järjestämiseen. Mahdollinen lisämäärärahan tarve on otettava huomioon koko kehyskaudella, sillä sopimusten pitkäkestoisuuden vuoksi ostopalvelujen määrää ei voida lisätä yhden vuoden määrärahakorotuksella.

Valiokunta viittaa myös hallitusohjelmaan, jonka mukaan hallitus pyrkii mm. parantamaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja palvelua sekä lisäämään joukkoliikenteen rahoitusta. Valiokunta on useissa eri yhteyksissä korostanut alueellisen ja paikallisen joukkoliikenteen merkitystä ja pitänyt myös tärkeänä, että työmatkaliikennettä ohjattaisiin nykyistä enemmän joukkoliikenteeseen tukeutuvaksi. Esimerkiksi työsuhdematkalipun verotusarvon alentamisella voitaisiin parantaa joukkoliikenteen suosiota etenkin suuriin kasvukeskuksiin suuntautuvassa työmatkaliikenteessä.

Pääluokka 32

**KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

30. Yrityspolitiikka

Finnveran rahoitusvaltuudet. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Finnveran rahoituksen myöntäminen on ollut tämän vuoden alkupuoliskolla neljänneksen suurempaa kuin vastaavana aikana viime vuonna. Tästä johtuen kuluvan vuoden rahoitusvaltuuksista on toukokuun loppuun mennessä käytetty noin 54 prosenttia. Joidenkin aluekonttoreiden takaus- ja lainavaltuutusten arvellaan loppuvan jo elo-syyskuussa. Mikäli kysyntä jatkuu yhtä vilkkaana, loppuvuodelle tarvittaisiin lisävaltuuksia 65—80 miljoonaa euroa.

Finnvera toimii markkinoita täydentävänä riskirahoittajana, ja se on keskeinen erityisrahoituslaitos sekä pk-yritysten laina- ja takausrahoituksessa että viennin rahoituksessa. Finnveran toiminta edistää myös elinkeino- ja aluepoliittisten tavoitteiden toteutumista. Finnveran pk-yrityksille myöntämän riskirahoituksen työllisyysvaikutukset ovat olleet merkittäviä, sillä sen myöntämän rahoituksen avulla on syntynyt vuosittain lähes 10 000 uutta työpaikkaa. Finnveran toiminta edistää siten selkeästi hallituksen työllisyystavoitteiden toteutumista. Mikäli Finnveralle myönnettäisiin 80 miljoonan euron lisävaltuus, työllisyysvaikutus nousisi saadun selvityksen mukaan tänä vuonna 11 000 uuteen työpaikkaan.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että Finnveran rahoitusvaltuudet ovat jatkossakin riittävät. Valiokunta toteaa, että mikäli rahoituksen kysyntä jatkuu edelleen vilkkaana, on Finnveran takaus- ja lainavaltuutusten todellinen tarve arvioitava ja otettava se huomioon valmisteltaessa vuoden 2004 toista lisätalousarviota.

Haja-asutusalueiden vähittäiskauppojen investointituki. Vuoden 2003 toiseen lisätalousarvioon sisältyi 2 miljoonan euron määräraha haja-asutusalueiden vähittäiskauppojen inves-

tointihankkeisiin. Tuen tarkoituksena on turvata haja-asutusalueiden vähittäiskauppojen toiminnan jatkuvuus sekä kehittää niiden palveluja monipuolisemmiksi. Valtionavustusta on voitu hakea mm. kylmäkalusteiden uusimiseen sekä myös myymäläautojen ja myymäläveneiden muutos- ja parannustöihin.

Saadun selvityksen mukaan investointituella on ollut selkeästi kysyntää ja TE-keskuksiin on tullut runsaasti hakemuksia. Kyläkaupat täydentävät maaseudun palveluverkkoa ja niillä on huomattava merkitys haja-asutusalueiden elinvoimaisuudelle. Valiokunta pitää tärkeänä, että elinkelpoisten kyläkauppojen tukemiseen varaudutaan myös vuoden 2005 talousarviossa.

45. Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukeminen (arviomääräraha)

Momentin myöntämisvaltuuteen ehdotetaan 4 miljoonan euron ja määrärahaan 600 000 euron lisäystä. Valtuuden lisäyksestä pääosa kohdennetaan Itä-Lapin ja Vakka-Suomen alueille näiden vaikean työllisyystilanteen kohtamiseksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan yritystukihakemusten määrä on kasvanut kuluvan vuoden tammi—toukokuussa 13 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Myöntämisvaltuuden todellinen lisätarve olisi selvästi nyt ehdotettua suurempi.

Valtiovarainvaliokunta on kuluvan vuoden talousarviomietinnössään kiinnittänyt huomiota siihen, että vaikeimmille työttömyysalueille suunnataan tarvittaessa riittävästi erityistoimia.

Valiokunta on pitänyt tätä erityisen tärkeänä esim. Kemijärven, Raahen ja Uudenkaupungin kaltaisessa tilanteessa, jossa sama paikkakunta tai työssäkäyntialue on menettänyt lyhyessä ajassa suuren määrän alueen työpaikoista. Eri-tyistöimien suuntaaminen on perusteltua Itä-Lapin ja Vakka-Suomen työttömyysalueille. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa seurataan myös Raahen alueen työttömyystilannetta ja että tarvittaessa työllisyyttä lisääviin investointi- ja kehittämishankkeisiin suunnataan lisäresursseja.

YHTEENVETO

Hallituksen esitysten mukaan ehdotetaan tuloarvioihin (ilman nettolainanottoa ja velanhallintaa) nyt yhteensä 728 250 000 euron lisäystä, määrärahoihin 105 699 000 euron vähennystä ja nettolainanottoon ja velanhallintaan 833 949 000 euron vähennystä.

Ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinaisen talousarvio huomioon ottaen seuraavat

- tuloarviot 36 519 314 000 euroa (ilman nettolainanottoa ja velanhallintaa)
- määrärahat 36 958 854 000 euroa
- nettolainanotto ja velanhallinta 439 540 000 euroa.

PÄÄTÖSEHDOTUS

Edellä lausuttuun viitaten ja muilta osin hallituksen esitysten perusteluihin yhtyen valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että ehdotus vuoden 2004 lisätalousarvioksi hyväksytään hallituksen esityk-

sen ja sitä täydentävän esityksen mukaisena,

että lisätalousarvioaloitteet LTA 1—55/2004 vp hylätään,

että lisätalousarviota sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2004 alkaen.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk		Irja Tulonen /kok
vpj.	Matti Ahde /sd		Kari Uotila /vas
jäs.	Eva Biaudet /r		Jukka Vihriälä /kesk
	Jyri Häkämies /kok	vjäs.	Janina Andersson /vihr
	Kyösti Karjula /kesk		Arto Bryggare /sd
	Jari Koskinen /kok		Klaus Hellberg /sd
	Pekka Kuosmanen /kok		Timo Kalli /kesk
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk		Esko Kiviranta /kesk
	Mika Lintilä /kesk		Mikko Kuoppa /vas
	Pekka Nousiainen /kesk		Olli Nepponen /kok
	Iivo Polvi /vas		Tuija Nurmi /kok
	Virpa Puisto /sd		Maija Rask /sd
	Markku Rossi /kesk		Pia Viitanen /sd
	Kimmo Sasi /kok		Jaana Ylä-Mononen /kesk
	Anni Sinnemäki /vihr		

Valiokunnan sihteereinä jaostokäsittelyissä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Alpo Rivinoja
valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen
valiokuntaneuvos Marjo Hakkila

VASTALAUSE 1

*Yksityiskohtaiset perustelut***MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 27****PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****10. Puolustusvoimat***16. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 3 v)*

Hallitus esittää momentilta vähennettäväksi 1 035 000 euroa ja momentin perusteluita muutettavaksi siten, että ilmavoimien hävittäjätorjuntakyvyn kehittämisen tilausvaltuus pienenee 111 500 000 eurosta 87 460 000 euroon vuoden 2009 loppuun mennessä. Pienentymistä perustellaan valuuttakurssien muutoksella, eli Yhdysvalloista tilattu materiaali halpenee sitomistilanteen ja suunnitellun kurssitilanteen muutosten mukaisesti.

Ilmavoimien esikunta esitti tilausvaltuuden sitomattomien erien uudelleenkohdennuksia niin, että vuosien 2004 ja 2005 varat olisi käytetty lentokaluston ohjaamojen Imperial-yksikkömuutosten nopeaan loppuunsaattamiseen. Imperial-muutoksessa Hornetien ja Hawkien ohjaamonäytöt muutetaan metreistä jaloiksi ja solmuiksi. Tämä muutos on erittäin tärkeä lentoturvallisuuden kannalta. Pääosa vuosien 2006—2009 varoista oli tarkoitus käyttää Hornetien ylläpitopäivityksen asennustyöhön. On huomattava, että tarvittavat asennustyöt ostetaan kotimaiselta teollisuudelta ja näin ylläpidetään työllisyyttä suomalaisissa yrityksissä.

Lisäksi lento-onnettomuudessa vaurioituneen Hornet-hävittäjän (HN-413) korjaaminen odottaa edelleen ratkaisua.

Kokoomuksen mielestä momentilta ei tule vähentää hallituksen esittämää 1 035 000 euroa. Momentin perusteluja ei myöskään tule muuttaa, vaan tilausvaltuuden mukaiset varat tulisi käyttää puolustusvoimien materiaalihankintoihin kotimaiselta teollisuudelta ja lento-onnettomuudessa vaurioituneen Hornet-hävittäjän korjaamiseen lentokelpoiseksi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentti 27.10.16 poistetaan lisätalousarviosta ja että vähennettäväksi esitetyt varat voidaan käyttää Imperialmuutoksen toteuttamiseen.

Pääluokka 30**MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****31. Metsätalouden edistäminen ja valvonta***44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)*

Momentille ei ole esitetty määrärahan lisäystä eikä myöntämisvaltuuden muutosta metsänparannusvarojen osalta. Valtion tuki metsänparannustöihin ei kuitenkaan riitä koko vuodeksi, koska viime vuodelta siirtyneiden töiden maksatukset veivät alkuvuonna merkittävän osan tämän vuoden määrärahoista. Kansallista metsäohjelmaa laadittaessa ei energiapuun korjuun tuki tullut riittävästi huomioituksi. Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt tähän useassa yhteydessä huomiota. Puuenergian käytön lisäämistavoitetta ei voida käytännössä toteuttaa ilman riittävää rahoitusta nuorten metsien hoitoon ja energiapuun haketukseen. Uusiutuvan energian edistämisohjelmassa on arvioitu, että

energiapuun korjuuseen ja haketukseen tarvittaisiin vuosittain keskimäärin 8 miljoonaa euroa.

Eduskunnan tulee kiinnittää huomiota myös nuoren metsän hoidon ja energiapuun korjuun työllisyysvaikutuksiin. Yksi henkilötyövuosi vaatii selvityksen mukaan tällä sektorilla valtion tukea noin 14 000 euroa, mitä voidaan pitää työllisyysvaikutuksiin nähden hyvin edullisena. Erityisesti syrjäseuduilla ja maaseudulla, joilla ei ole paljon muita merkittäviä työnantajia, metsänhoidon työpaikoilla on suuri merkitys. Lisäksi toiminnan pitäminen vakaana ja riittävä määrärahaso ylläpitävät myös vakiintuneen työntekijäkunnan.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö esitti lisätalousarvioneuvotteluissa sekä momentin määrärahan että myöntämisvaltuuden lisäystä. Lisärahoitus tukisi Kansallinen metsäohjelma 2010:n toteutusta ja energiapuun käytön lisäämistä sekä parantaisi alan työllisyyttä.

Kokoomus ehdottaa momentille lisättäväksi 5 miljoonaa euroa ja momentin perustelujen muuttamiseksi siten, että kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisia myöntämisvaltuuksia lisätään 8 miljoonaa euroa lisääntyvistä nuoren metsän hoitotoista johtuen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.31.44 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa ja momentin

perustelujen muutetaan siten, että vuonna 2004 saa tehdä kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisia tukipäätöksiä enintään 8 000 000 eurolla valiokunnan mietinnössä ehdotettua enemmän, mistä saa aiheutua valtiolle menoja myös myöhempinä vuosina.

50. Eräät metsätalouden valtionavut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille on esitetty lisäystä 293 000 euroa Metsämuseosäätiön puunkorjuun koneellistamisen esittelyhallin rakentamiseen. Määräraha on tarkoitettu vuoden 2002 valtion talousarviossa rahoituksen osalta käynnistetyn hankkeen loppuunsaattamiseen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan esitetty määräraha ei kuitenkaan vielä riitä esittelyhallin loppuunsaattamiseen suunnitelmien mukaisesti. Tästä johtuen kokoomus esittää momentille lisättäväksi hallituksen esittämän määrärahan lisäksi 350 000 euroa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.31.50 lisätään 350 000 euroa. Lisäksi momentin käyttösuunnitelmaa muutetaan seuraavasti:

Muutos käyttösuunnitelmaan, euroa

	Alkuperäinen käyttösuunnitelma	Muutettu käyttösuunnitelma
01. Föreningen för Skogskultur rf	50 000	50 000
02. Työtehoseura ry	471 000	471 000
03. Metsämuseosäätiö	1 715 000	2 065 000
04. Mustilan Kotikunnas -säätiö	51 000	51 000
05. Suomen Metsäyhdistys ry	434 000	434 000
06. Euroopan Metsäinstituutti ry	1 009 000	1 009 000
Yhteensä	3 730 000	4 080 000

Pääluokka 31

**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

24. Tiehallinto*21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)*

Hallituksen ehdotus ei sisällä Tiehallinnon ehdottamaa 40 miljoonan euron lisämäärärahaa ministeriryhmän hyväksymän pääteiden turvallisuuden parantamiseen tarkoitetun teemapaketin hankkeiden toteuttamiseen. Tämä teemapaketti olisi mahdollistanut kaikkiaan 13 tehokkaan liikenneturvallisuushankkeen toteuttamisen eri puolilla Suomea. Teemapaketin korjauskohteet ovat vaarallisia tieosuuksia, joilla on tapahtunut useita kuolonkolareita. Kokoomus ei hyväksy säästämistä liikenneturvallisuuden ja ihmishenkien kustannuksella.

Teemapaketin keskeisiä toimenpiteitä olisivat keskikaiteellisten ohituskaistojen ja kevyen liikenteen väylien rakentaminen, yksityistiejärjestelyt, liittymien parantaminen ja tievalaistuksen lisääminen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 42 800 000 euroa.

40. Ratahallintokeskus*21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)*

Rataverkon kunto on edelleen monin paikoin kriittinen. Ratojen huonokuntoisuudesta johtuen kuljetusten turvallisuusriskit kasvavat ja aikataulujen noudattaminen vaikeutuu. Useille rataosuuksille on asetettu liikennerajoituksia ja niitä saatetaan joutua lisäämään tuntuvasti. Liikennerajoitukset aiheuttavat rautatiejärjestelmän sidonnaisuuksien johdosta ongelmia koko päärataverkolle. Nämä ongelmat puolestaan heikentävät rautateiden asiakaspalvelua ja kilpailukykyä.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää välttämättömänä, että rataverkon toimivuudesta ja turvallisuudesta huolehditaan. Vuoden 2004 varsinaisen talousarvion yhteydessä eduskunta hyväksyi valtiovarainvaliokunnan ehdottaman lausuman ja edellytti, että liikenneväyläpolitiikkaa selvittävän ministerityöryhmän työn valmistuttua hallituksen tulee arvioida perusradanpidon todellinen määrärahararve ja osoittaa tarvittavat määrärahat vuoden 2004 ensimmäisessä lisätalousarviossa. Ratahallintokeskus ja liikenne- ja viestintäministeriö ehdottivatkin yli 55 miljoonan euron lisäystä, mutta hallitus päätyi esittämään ainoastaan hieman yli 20 miljoonaa euroa. Kokoomuksen mielestä hallituksen esittämä lisämääräraha ei ole riittävä rataverkon kunnon ja toimivuuden säilyttämiseksi.

Edellä olevan perusteella ja lisätalousarvioaloitteeseen LTA 44/2004 vp viitaten ehdotamme,

että momentille 31.40.21 otetaan lisäyksenä 25 000 000 euroa.

Vastalause 1

VaVM 10/2004 vp — HE 93/2004 vp, HE 103/2004 vp

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2004

Jyri Häkämies /kok
Jari Koskinen /kok
Pekka Kuosmanen /kok
Kimmo Sasi /kok

Irja Tulonen /kok
Olli Nepponen /kok
Tuija Nurmi /kok

VASTALAUSE 2

Yleisperustelut

Epävarmuus taloudessa jatkuu ja mm. öljyn hinnan nousu hydyttää talouskehitystä kaikkialla. Synkeät työttömyysluvut osoittavat kiistatta sen, että hallituksen olisi lisäbudjetissaan pitänyt priorisoida työllisyyden hoitoa. Sen lisäksi, että on menetetty 45 000 työpaikkaa, työttömyysprosentti on kasvanut. On selkeä virhe, ettei ministeriössä edes ole uskallettu tehdä työllistäviä esityksiä lisätalousarvioon. Niin tärkeää kuin valtionvelan maksaminen ja lisävelan minimoiminen onkin, tässä tilanteessa olisi tarvittu kipeästi työllistävää eikä itsetarkoituksellisesti vain velanoton vähentämiseen tähtäävää lisäbudjetia.

Lisätalousarviossa todetaan, että näkyvissä on perusteltuja tärkeitä menokohtia, mutta että hallitus haluaa palata niihin ensi vuoden osalta varsinaisessa talousarviossa ja tämän vuoden osalta syksyllä kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa. Mielestämme tilanne edellyttää välittömiä toimia. Toisella lisäbudjetilla ei auteta niitä kipukohtia, jotka esimerkiksi tien- ja radanpitoon liittyvät, koska jo aikataulullisesti se ei ehdi auttamaan tämän vuoden työllisyyttä.

Näyttää selvältä, että valtiovarainministerin tarkoituksena ei ole käyttää tämän vuoden kehyksessä olevaa jakovaraa kokonaisuudessaan lisäbudjettien kautta. Käyttämättä jäänee 225 miljoonaa euroa, ja ne tultaneen siirtämään vuoden lopulla valtionvelan hoitomenoihin.

Tämän lisäbudjetin lähtökohtainen tavoite on muu kuin työllistäminen. Edellä mainittujen työllistävien hankkeiden lisäksi esimerkiksi ympäristöministeriössä olisi varmasti ollut mahdollista esimerkiksi ympäristötöiden osalta saada aikaan nopealla aikataululla työllistävää toimintaa, mutta valtiovarainministeriön nihkeän kannan tietäen ministeri ei edes esittänyt tällaisia toimia.

Työllistävää olisi myös ollut lisätä metsänparannusvaroja ja niiden myöntämisvaltuuksia.

Metsänparannusvarojen määrä on nykyisellään Kansallinen metsäohjelma 2010:n tasolla. Valtiokunnan saaman selvityksen mukaan valtion tuki metsänparannustöihin ei riitä koko vuodeksi, koska viime vuodelta siirtyneiden töiden maksatukset veivät alkuvuonna merkittävän osan tämän vuoden määrärahoista. Lisärahoitus tukisi Kansallinen metsäohjelma 2010:n toteutumista ja energiapuun käytön lisäämistä sekä parantaisi alan työllisyyttä.

Myös kuntien rakennushankkeisiin satsaamalla olisi voitu tukea työllisyyttä. Kuntatalous on ajautumassa yhä syvempään rahoituskriisiin. Useissa talousvaikeuksissa kamppailevissa kunnissa on samaan aikaan tarvetta palveluinvestointeihin. Kunnille olisi pitänyt osoittaa lisää määrärahoja mm. palveluja parantavien ja työllisyyttä edistävien investointien toteuttamiseen.

Myöskään asuntopolitiikan osalta lisäbudjetti ei kunnioita eduskunnan tahtoa. Eduskunta päätti, että tänäkin vuonna myönnetään aravalainoista myös peruskorjaukseen, ja edellytti, että jotta tämä voi käytännössä toteutua, on aravalainaehdot myös perusparannuksen osalta tehtävä kilpailukykyisiksi muun rahoituksen kanssa. Tämä on edelleen toteutumatta. Nähtävästi hallitus on lopullisesti lyönyt kantansa kiinni eikä aio kuunnella eduskunnan tahtoa.

Hallitus on aikaisemmasta poiketen esittänyt EU-tukien maksatukseen uuden lisäehdon, joka edellyttää, että Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelmasiakirjan muuttamisesta. Tämä saattaa merkitä sitä, että huomattava osa hankkeista jää kokonaan toteuttamatta, koska hankkeen toteuttajat eivät saa aloittaa hankkeita ennen EU:n lopullisia päätöksiä. Tämä koskee kaikkia pääluokkia, joissa on hankkeita, joihin haetaan EU:n tukia. Päätös on epätarkoituksenmukainen, ja se haittaa ja jopa estää hankkeiden toteutumista ja heikentää siten työllisyyttä.

*Yksityiskohtaiset perustelut***MÄÄRÄRAHAT****Pääluokka 26****SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA****98. Alueiden kehittäminen***Kainuun hallintokokeilu*

Kuluvan vuoden varsinaisesta talousarviosta antamassaan mietinnössä valtiovarainvaliokunta totesi, että talousarvioesityksessä esitetty määräraha Kainuun hallintokokeiluun on riittämätön ja että uusi maakunnallinen toiminta edellyttäisi jo käynnistysvaiheessa panostusta mm. tietojärjestelmiin. Saadun selvityksen mukaan sisäasiainministeriö onkin tehnyt lisätalousarvioneuvotteluissa tätä tarkoittavan ehdotuksen. Lisämäärärahaa ei ole kuitenkaan päätetty sisällyttää hallituksen lisätalousarvioesitykseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

luvun 26.98 perusteluissa lausuttavaksi:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että lisämääräraha Kainuun hallintokokeiluun osoitetaan kuluvan vuoden toisessa lisätalousarviossa.

61. Euroopan aluekehitysrahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 26.98.61 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Myöntä-

misvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sisäasiainministeriön osalta (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 26.98.62 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Myöntämisvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

Pääluokka 29**OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA****01. Opetusministeriö**

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus opetusministeriön osalta (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 29.01.62 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Myöntämisvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

Pääluokka 30

**MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

**14. Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun
kehittäminen**

61. Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston osallistuminen maaseudun kehittämiseen (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 30.14.61 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Vuoden 2004 talousarvioon sisältyvän myöntämismisvaltuuden suoritusvarauksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

62. Valtion rahoitusosuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 30.14.62 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Vuoden 2004 talousarvioon sisältyvän myöntämismisvaltuuden suoritusvarauksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

31. Metsätalouden edistäminen ja valvonta

44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille ei ole esitetty määrärahan lisäystä eikä myöntämismisvaltuuden muutosta metsänparannusvarojen osalta. Metsänparannusvarojen määrä on nykyisellään Kansallinen metsäohjelma 2010:n tasolla. Valiokunnan saaman

selvityksen mukaan valtion tuki metsänparannustöihin ei riitä koko vuodeksi, koska viime vuodelta siirtyneiden töiden maksatukset veivät alkuvuonna merkittävän osan tämän vuoden määrärahoista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö esitti lisätalousarvioneuvotteluissa sekä momentin määrärahan että myöntämismisvaltuuden lisäystä. Lisärahoitus tukisi Kansallinen metsäohjelma 2010:n toteutumista ja energiapuun käytön lisäämistä sekä parantaisi alan työllisyyttä.

(Viite: LTA 7/2004 vp — Jukka Vihriälä /kesk ym.)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.31.44 otetaan lisäyksenä 5 000 000 euroa ja

että momentin 30.31.44 perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2004 saa tehdä kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisia tukipäätöksiä enintään 75 000 000 eurolla, mistä saa aiheutua valtiolle menoja myös myöhemmin vuosina.

Pääluokka 31

**LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN
HALLINNONALA**

24. Tiehallinto

21. Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)

Liikenneväyläpolitiikkaa pohtinut ministerityöryhmä ehdotti pääteiden liikenneturvallisuutta parantavan teemapaketin käynnistämistä. Pakettiin sisältyy 13 hanketta eri puolilla Suomea, ja sen kustannusarvio on noin 40 miljoonaa euroa. Hallitus ei ole varannut hankkeeseen riittävää rahoitusta. Lisätalousarviossa ei varsinaiseen perustienpitoon ole esitetty lainkaan lisäyksiä. Valiokunnan mietinnössä todetaan aivan oikein, että valiokunta pitää välttämättömänä perustienpidon rahoituksen tason mitoittamista sellaisek-

si, että ministerityöryhmän ehdottamien teema-hankkeiden toteuttaminen on mahdollista. Valiokunnalla ei kuitenkaan riittänyt rohkeutta esittää tähän lisärahoitusta.

Hallitusohjelmassa todetaan, että Suomen liikenneverkkojen kunto ja pääoma-arvo tulee säilyttää. Alimitoitettu rahoitus johtaa siihen, ettei yhdyskuntarakenteen muutosten ja liikenteen kasvun synnyttämiin perustienpidon investointitarpeisiin voida vastata. Toimiva tiestö on kansalaisten arjen kannalta ensiarvoisen tärkeä. Se on myös yksi aluepolitiikan keskeisimmistä välineistä. Teemapaketin hankkeita on käynnistettävä pikaisesti myös niiden työllistävän vaikutuksen vuoksi. Sijoitus on kannattava myös siinä mielessä, että hankepaketti tulee maksamaan itsensä takaisin onnettomuuksien aiheuttamien kulujen vähenemisen kautta. Sujuva ja turvallinen liikenne on turvattava riittävällä lisärahoituksella.

(Viite: LTA 10/2004 vp — Kari Uotila /vas ym.)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.24.21 otetaan lisäyksenä 42 800 000 euroa pääteiden turvallisuuden parantamiseen.

40. Ratahallintokeskus

21. Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Rataverkon kunto on heikkenemässä nopeasti. Tämä on johtamassa uusiin nopeus- ja painorajoituksiin monilla rataosuuksilla. Rajoitukset heikentävät sekä tavara- että henkilöliikenteen toimivuutta. Tällä on kielteinen vaikutus teollisuuden kilpailukykyyn ja henkilöliikenteen suosioon, ja vaarana onkin, että liikenne siirtyy yhä enemmän maanteille heikentäen muun muassa VR:n kannattavuutta. Tämä vaikuttaa kielteisesti turvallisuuteen ja ympäristöön. Ilman lisärahoitusta ratatöitä tekevän henkilöstön työllisyys vaarantuu jo syksyllä. VR:n voitontuloutus tuleeikin aiemmin sovitulla tavalla ohjata kokonaisuudessaan rautatieliikennettä palveleviin investointeihin.

Eduskunta on yksiselitteisesti edellyttänyt tämän vuoden varsinaista talousarviota tehdesään ja siitä päättäessään, että perusradanpitoon satsataan ensimmäisessä lisätalousarviossa rahaa. Eduskunta kiinnitti radanpidon määrärahavajeeseen huomiota myös vuosien 2005—2008 määrärahakehyksiä käsiteltäessä.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että se ei pidä tarkoituksenmukaisena hallituksen linjaa, jonka mukaan rahoitustarvetta arvioidaan uudelleen syksyn lisätalousarviossa. Eduskunta on useaan otteeseen korostanut, että rahoituksen ja rataverkon peruskunnostustöiden tulee olla suunnitelmallisia ja pitkäjänteisiä. Valiokunnan esittämä määrärahalisäys vastaa liikenne- ja viestintäministeriön akuuttia tarvetta. Valiokunnan vaatimalla lisämäärärahalla olisi myös kiistaton työllistävä vaikutus.

(Viite: LTA 45/2004 vp — Kari Uotila /vas ym.)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.40.21 otetaan lisäyksenä 25 000 000 euroa.

60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet

63. Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Myös joukkoliikenteen määrärahat ovat riittämättömiä. Kehyksestä puuttuu vuositason 3—10 miljoonaa euroa. Ellei joukkoliikenteen tilanteeseen reagoida, tuen vähentäminen johtaa jo tänä vuonna palvelutason alentumiseen ja vaarantaa muun muassa satojen bussivuorojen säilymisen jatkossa. Ilman lisärahoitusta joukkoliikennettä uhkaa jatkossa raju alasajo ja muun muassa henkilöliikenteen lopettaminen Karjaa—Hanko- ja Kouvola—Kotka-rataosuuksilla. Tämä tapahtuisi tilanteessa, jossa VR:n tilaama kiskobussikalustoa ei voitaisi näillä rataosuuksilla hyödyntää. Valiokunta viittaa mietinnössään hallitusohjelmaan, jossa hallitus sitoutuu parantamaan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja palvelutasoa ja lisäämään joukkoli-

kenteen rahoitusta. Valiokunta ei kuitenkaan esitä tähän tarkoitukseen lisättäväksi määrärahaa eikä edes hallitusta velvoittavaa lausumaa.

(Viite: LTA 50/2004 vp — Kari Uotila /vas ym.)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.60.63 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa.

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut menot

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 31.99.62 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Myöntämisvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

Pääluokka 32

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

30. Yrityspolitiikka

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus kauppa- ja teollisuusministeriön osalta (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 32.30.62 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Myöntämisvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jäl-

keen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

01. Sosiaali- ja terveysministeriö

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus sosiaali- ja terveysministeriön osalta (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 33.01.62 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Suoritusvaraukseen liittyvän myöntämisvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

32. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

31. Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveyspalvelujen perustamiskustannuksiin (arviomääräraha)

Kuntatalous on viimeisten valtiovarainministeriön arvioiden mukaan ajautumassa yhä syvempään rahoituskriisiin. Useissa talousvaikeuksissa kamppailevissa kunnissa on samaan aikaan tarvetta palveluinvestointeihin. Näiden toteuttamisella olisi myös työllisyyttä edistävä vaikutus. Myös kunnille olisi pitänyt osoittaa lisää määrärahoja mm. palveluja parantavien ja työllisyyttä edistävien investointien toteuttamiseen.

(Viite: LTA 53/2004 vp — Kari Uotila /vas ym.)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 33.32.31 otetaan lisäyksenä 8 000 000 euroa.

Pääluokka 34

TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

05. Euroopan rakennerahastojen ohjelmien toteutus

61. Euroopan sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 34.05.61 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Myöntämisvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus työministeriön osalta (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 34.05.62 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Myöntä-

misvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot

62. EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus ympäristöministeriön osalta (arviomääräraha)

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentin 35.99.62 perusteluista poistetaan maksatusrajoitus: "Myöntämisvaltuuden lisäyksen osalta päätöksiä maksatuksista saa tehdä sen jälkeen, kun Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen esityksen asianomaisen ohjelma-asiakirjan muuttamisesta."

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2004

Kari Uotila /vas
Mikko Kuoppa /vas
Iivo Polvi /vas

VASTALAUSE 3

Yleisperustelut

Tämän vastalauseen tekeminen on ollut äärimmäisen hankalaa, koska valtiovarainvaliokunnan kokouksen viimeiseen nuijankopautukseen asti on ollut epävarmuutta siitä, mikä on hallitusryhmien neuvottelutulos. Jo jaostotyöskentelyssä tuli aikataulun venyttämistä ja kokousten siirtämistä, koska hallituspuolueet eivät päässeet keskenään sopimukseen siitä, lisätäänkö jotain määrärahoja ja jos lisätään, niin mitä. Lopulta kuitenkin kaksi jaostoa päätyi yksimielisesti lisäämään täysin välttämättömiä lisämäärärahoja erittäin tarpeellisiin kohteisiin, muun muassa perusradanpitoon. Siinä vaiheessa uskoimme, että kyseessä oli lopullinen päätös ja että hallituspuolueet ovat vihdoinkin päässeet sopimukseen määrärahojen lisäyksestä, minkä mukaan myös heidän edustajansa jaostoissa olivat päätöksiä tekemässä. Hämmästyksemme oli suuri, kun valtiovarainvaliokunnan varsinaisessa kokouksessa samat ihmiset, jotka olivat juuri omissa jaostoissaan olleet rahoja lisäämässä, joutuivat itse ehdottamaan rahojen poistamista. Näin nopeaa takinkäännöstä emme usko kenenkään tekevän ilman, että hallituskriisi on ollut todella lähellä.

Hallituksen linja

Hallitus on linjannut voimassa olevassa ohjelmassaan muun muassa talous-, työllisyys- ja veropolitiikasta, aluepolitiikasta, kuntapolitiikasta, ympäristöpolitiikasta, energia- ja elinkeinopolitiikasta sekä omistajapolitiikasta. Hallitusohjelmaa lukiessa ja hallituksen toimintaa seuraillessa ei voi kuin ihmetellä, että onkohan se itse lainkaan perillä siitä, mikä sen virallinen linja on.

Hallitusohjelmassa todetaan muun muassa, että:

Hallituksen talouspolitiikan tärkein tavoite on työllisyyden lisääminen vähintään 100 000 hengellä vaalikauden loppuun mennessä. Tämä ja

vankan pohjan luominen hyvälle työllisyyskehitykselle myös tätä periodia seuraavina vuosina on välttämätöntä, jotta seuraavan vaalikauden loppuun mennessä voitaisiin päästä 75 prosentin työllisyysasteeseen. Samalla kun työvoiman osaamistasoa nostetaan, on määrätietoisesti parannettava edellytyksiä synnyttää työpaikkoja, jotka ovat myös vähemmän koulutettujen, erityisosaamista vaille jääneiden ulottuvilla. Hallitus pyrkii siihen, että alueelliset kehityserot kaventuvat ja työllisyys lisääntyy myös siellä, missä työpaikkojen syntyminen on ollut heikkoa ja työttömyys suurinta. Työmarkkinoille tulemista on aikaistettava ja työmarkkinoilta poistumista myöhennettävä.

Hallitus harjoittaa sosiaaliseen ja alueelliseen tasapainoon tähtäävää politiikkaa. Eroja alueiden kehittämisedellytyksissä kavennetaan. Tavoitteena on muuttoliikkeen ja väestörakenteen tasapainottaminen sekä palvelurakenteen turvaaminen koko maassa. Alueiden menestys tukee koko kansantalouden kasvua ja heijastuu koko maahan. Alueiden osaamista, yrittäjyyttä ja työllisyyttä vahvistetaan. Näin tuetaan kasvua ja luodaan edellytykset hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteiden ylläpitämiselle. Panostetaan alueiden kilpailukykyyn parantamiseen voimistamalla niiden osaamista, omia vahvuuksia sekä lisäämällä alueiden kehittämisen omaehtoisuutta. Aluehallintoa ja seudullista yhteistyötä kehitetään näitä tavoitteita tukien. Valtion talousarvion valmistelun yhteydessä arvioidaan vuosittain erikseen talousarvioesityksen aluepoliittiset vaikutukset. Aluekehityksen turvaamiseksi huolehditaan liikenneväylien ja liikenneyhteyksien ylläpidosta sekä nopeiden ja kohtuuhintaisten tietoliikenneyhteyksien saatavuudesta koko maassa. Etätyön tekemistä edistetään sekä poistetaan sen esteitä. Selvitetään mahdollisuudet turvata osaavan työvoiman saanti voimakkaasti väestöään menettävillä alueilla.

Hallitus toteuttaa pitkäjänteistä ja vakaata kuntopolitiikkaa. Kunnallisten peruspalveluiden saatavuus ja laatu turvataan koko maassa kohtuullisella vero- ja maksurasitteella. Edellytykset kunnallisten peruspalveluiden järjestämiseksi turvataan huolehtimalla toimintakykyisistä ja elinvoimaisesta kuntarakenteesta sekä palveluiden kestävästä rahoituksesta. Työllisyyden paraneminen, taloudellinen kasvu ja yrittäjyyden edistäminen ovat edellytykset kestäville peruspalvelujen rahoitukselle. Lisätään palveluiden tarve- ja olosuhdetekijöistä aiheutuvien kustannusrakenteiden erojen, suurimpien kaupunkien erityisolosuhteiden sekä muuttoliikkeen ja väestörakenteen muutosten huomioon ottamista valtionosuusjärjestelmässä. Julkisten palveluiden tuottamistavan arvioinnissa ja säädöksissä otetaan huomioon julkisten palvelujen erityisluonne, muun muassa julkisiin palveluihin liittyvät korkeat vaatimukset palveluiden laadusta, turvallisuudesta, saatavuudesta ja jatkuvuudesta.

Ilmastomuutoksen hidastamiseksi toteutetaan Kioton pöytäkirjan velvoitteet kansallisen ilmasto-ohjelman mukaisesti ja edistetään sopimuksen pikaista ratifiointia. Verotuksen rakennetta uudistetaan edistämään kestävä kehitystä. Kaupunkien ja asutuskeskusten ympäristön laatua parannetaan ottaen huomioon erityisesti lapset ja muut erityisryhmät. Tavoitteen saavuttamiseksi tehostetaan liikenteestä ja poltosta syntyvien pienhiukkasten päästöjen vähentämistä, edistetään lähiluonnon ja virkistysalueiden saavutettavuutta muun muassa edistämällä kaupunkipuistojen perustamista.

Hallituksen elinkeinopolitiikan tavoitteena on edistää talouskasvua ja työllisyyttä, monipuolistaa tuotantorakennetta, tukea vakaata aluekehitystä ja turvata Suomen talouden kilpailukyky. Hallituksen energiapolitiikan tavoitteena on turvata kilpailukykyisen energian saanti ja samalla täyttää kansainvälisten ympäristösitoumusten asettamat velvoitteet. Hallitus edistää monipuolista energiantuotantorakennetta ja pyrkii nostamaan energiahuollon omavaraisuusastetta. Hallitus edistää voimakkaasti uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja energian säästöä muun muassa vero- ja investointituilla.

Hallitus toteuttaa eduskunnan ydinvoiman lisärakentamista koskevan periaatepäätöksen yhteydessä hyväksymät lausumat, joiden mukaan muun muassa:

Hallitus harjoittaa ennustettavaa, aktiivista ja markkinaehtoista omistajapolitiikkaa. Valtion yritysvarallisuuden hoidossa on pyrittävä mahdollisimman hyvään yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kokonaistulokseen. Omistajapolitiikan tavoitteena on yhtiöiden kehittäminen, hyvä henkilöstöpolitiikka ja valtion omistuksen arvonnostaminen.

1. Tehdään esitykset tarvittavista toimista kivihiilen käytön hallituksi rajoittamiseksi sitä varten asetetun toimikunnan työn pohjalta

2. Toteutetaan ja tarvittaessa päivitetään energiansäästöohjelma

3. Toteutetaan ja tarvittaessa päivitetään uusiutuvien energialähteiden edistämishjelma

4. Raportoidaan eduskunnalle kansallisen ilmastostrategian ja lausumien toteutumisesta.

Todellinen tilanne

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto ja maatalousjaosto olivat molemmat yksimielisesti ymmärtäneet, että jos hallitusohjelmaa halutaan aidosti toteuttaa ja pitää kiinni eduskunnan aiemmasta tahdosta, pitää pahimpiin kipukohtiin löytyä lisää määrärahoja. Muuten sekä työllisyyspolitiikka, ympäristöpolitiikka että aluepolitiikka kärsivät pahoja takaiskuja.

Maatalousjaosto totesi yksimielisesti, että puuenergian käytön lisäämistavoitteita ei voida käytännössä toteuttaa ilman riittävää rahoitusta nuorten metsien hoitoon ja energiapuun hakeutukseen, ja täten se ehdotti lisättäväksi 5 000 000 euroa puuntuotannon kestävyys turvaamiseen.

Liikennejaosto oli omalta osaltaan yksimielinen sen suhteen, että VR:n voitontuloutus suunnataan täysimääräisesti perusradanpidon rahoitukseen. Näin välttyttäisiin kolmensadan ihmisen lomautuksilta syyskuukausiksi sekä nopeusrajoitusten asettamiselta.

Kuluvan vuoden toinen lisätalousarvio on tarkoitus antaa vasta lokakuussa, jolloin sen voi-

maantulo ajoittunee aikaisintaan marraskuun loppupuolelle. Kun lisämääräraha ei tässä vaiheessa ole myöskään täyttä varmuutta, neuvottelut henkilökunnan sopeuttamisesta aloitetaan valtiovarainvaliokunnan liikennejaoston saaman selvityksen mukaan jo kesäkuussa.

Valtion talousarvio vuodelle 2004 merkitsi sitä, että mahdollisuudet alue- ja kuntatason joukkoliikenteen tarkoituksenmukaiseen kehittämiseen heikkenivät entisestään. Karu tosiasia on, että joukkoliikenteen toimintaedellytykset esimerkiksi Pohjois- ja Itä-Suomen haja-asutusalueilla tulevat vaikeutumaan ja matkustaminen kallistuu.

Joukkoliikenteen osto- ja kehittämismäärärahojen leikkaaminen puree myös kaupunkien joukkoliikenteeseen: joukkoliikenteen kehittäminen hidastuu ja paineet lippujen hintojen korottamiseen kasvavat. Hallituksen tavoite kasvattaa joukkoliikenteen osuutta henkilöliikenteessä kaupunkiseuduilla ei tämän määrärahan puitteissa näin ollen tule toteutumaan.

Talousarvio ei myöskään tukenut ponnisteluja liikenneturvallisuuden parantamiseksi, sillä joukkoliikenteen osuuden kasvattaminen henkilöliikenteessä on tutkimusten mukaan paras tapa parantaa liikenneturvallisuutta.

Joukkoliikenteen kehittämiseen tarvitaan myös uusia avauksia. Esimerkiksi alueellisten joukkoliikennejärjestelmien kehittämiseen (mm. pikaraitiotieyhteyksien rakentaminen) koko valtakunnan alueella tulisi valtion budjetista olla mahdollista anoa määrärahoja.

Valtion tulisi kesän budjettiriihessä turvata ensisijaisena toimenpiteenä joukkoliikennemäärärahojen riittävä taso vuosille 2005—2008, jotta kuntalaisille säilyvät palvelutason kannalta tärkeät joukkoliikenneyhteydet maan eri puolilla. Samalla valtiovallan tulee tukea ja edesauttaa ministeri Hannes Mannisen johtaman hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän (HALKE) hyviä tavoitteita ja toimenpiteitä joukkoliikenteen edistämiseksi. Sitä työtä on tekemässä parhaillaan kolme eri HALKE-työryhmää. Työryhmien esitykset tulevat valtioneuvoston ja eduskunnan arvioitavaksi ja päätettäväksi tämän vuoden loppupuolella.

Rehevöityminen on suurimpia Itämeren ongelmia ja myös suomalaisen luonnonsuojelun ykköshaaste. Kun rehevöityminen pääsee tarpeeksi pitkälle, se alkaa ruokkia itse itseään. Koko Itämeren ravinnekuormittajista merkittävimmät ovat typen osalta maanviljely (41 %), ilmakulkeutuma (21 %) ja asutusjätevedet (14 %). Fosforikuormituksesta ovat vastuussa pääasiassa maanviljely (33 %) ja asutuskeskukset (23 %). Kuormituslähteiden merkitys tosin vaihtelee suuresti riippuen maankäyttömuodosta ja asukastiheydestä ja siitä, mitä Itämeren osaluuetta tarkastellaan, mutta harva edes tietää tai tulee ajatelleeksi, että myös liikenteen päästöt vaikuttavat Itämeren rehevöitymiseen.

Yksityiskohtaiset perustelut

MÄÄRÄRAHAT

Pääluokka 30

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

31. Metsätalouden edistäminen ja valvonta

30.31.44 Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha)

Momentille ei ole esitetty määrärahan lisäystä, ei myöskään myöntämisvaltuuden muutosta metsänparannusvarojen osalta. Metsänparannusvarojen määrä on nykyisellään Kansallinen metsäohjelma 2010:n tasolla. Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston saaman selvityksen mukaan valtion tuki metsänparannustöihin ei kuitenkaan riitä koko vuodeksi, koska viime vuodelta siirtyneiden töiden maksatukset veivät alkuvuonna merkittävän osan tämän vuoden määrärahoista.

Kansallista metsäohjelmaa laadittaessa ei energiapuun korjuun tuki tullut riittävästi huomiioon otetuksi. Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt energiapuun tukeen ja energiapuuketju-logistiikkaan huomiota useassa yhteydessä

(esim. VaVM 6/2002 vp, VaVL 7/2003 vp ja VaVM 3/2004 vp). Valiokunta on pitänyt kaikkia toimia, joilla energiapuun käyttöä voidaan lisätä, johdonmukaisena jatkona eduskunnan aiemmille linjauksille. Näitä ovat ydinvoimalapäätöksen lisäksi muun muassa ilmastostrategiaa, uusiutuvan energian edistämishjelmaa ja Kansallista metsäohjelmaa koskevat eduskunnan kannat. Maatalousjaosto on pitänyt ongelmansa sitä, että energiapuun käytön lisäämiseksi kaavailut toimet on tarkoitus rahoittaa puun tuotannon kestävyys turvaamiseen tarkoitulta momentilta, joka on jo tähän saakka osoittautunut riittämättömäksi tarpeeseen nähden. Puuenergian käytön lisäämistavoitteita ei voida käytännössä toteuttaa ilman riittävää rahoitusta nuorten metsien hoitoon ja energiapuun hakeutukseen. Uusiutuvan energian edistämishjelmassa on arvioitu, että energiapuun korjuuseen ja haketukseen tarvittaisiin vuosittain keskimäärin 8 miljoonaa euroa jaksolla 2003—2010 lähtötason vuonna 2001 oltua 2,7 miljoonaa euroa.

Myös nuoren metsän hoidon ja energiapuun korjuun työllisyysvaikutuksiin tulisi mielestämme kiinnittää huomiota. Yksi henkilötyövuosi vaatii saadun selvityksen mukaan tällä sektorilla valtion tukea noin 14 000 euroa, mitä voidaan työllisyysvaikutuksiin nähden pitää hyvin edullisena. Erityisesti syrjäseuduilla ja maaseudulla, joilla ei ole paljon muita merkittäviä työnantajia, metsänhoidon työpaikoilla on suuri merkitys. Lisäksi toiminnan pitäminen vakaana ja riittävä määrärahataso ylläpitävät myös vakiintuneen työntekijäkunnan. Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston saaman selvityksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö esitti lisätalousarvioneuvotteluissa sekä momentin määrärahan että myöntämisvaltuuden lisäystä. Lisärahoitus tukisi Kansallinen metsäohjelma 2010:n toteutumista ja energiapuun käytön lisäämistä sekä parantaisi alan työllisyyttä.

Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto esitti yksimielisesti määrärahan lisäystä tälle momentille, mutta sitä ei hyväksytty valtiovarainvaliokunnassa. Mielestämme lisäys on ehdottoman tarpeellinen jo sitäkin keskustelua

ajatellen, mitä käytiin taannoin ydinvoimaaänessä tyksen aikana ns. risupaketista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 30.31.44 lisätään 5 000 000 euroa ja

että momentin perusteluja muutetaan siten, että vuonna 2004 saa tehdä kestävä metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaisia tukipäätöksiä enintään 75 000 000 eurolla, mistä saa aiheutua valtiolle menoja myös myöhemmin vuosina.

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

40. Ratahallintokeskus

31.40.21 Perusradanpito (siirtomääräraha 2 v)

Perusradanpidon rahoitus jäi epärealistisen alhaiseksi vuoden 2004 talousarviossa. Korvausinvestointeihin osoitettiin kuluvalle vuodelle vain 106,4 miljoonaa euroa, vaikka vuotuinen määrärahatarve on noin 170 miljoonaa euroa. Hyväksyessään kuluvalle vuoden talousarvion eduskunta edellytti, että hallituksen tulee arvioida perusradanpidon todellinen määrärahatarve ja osoittaa tarvittavat määrärahat vuoden 2004 ensimmäisessä lisätalousarviossa. Eduskunta kiinnitti radanpidon määrärahavajeeseen huomiota myös käsitellessään vuosien 2005—2008 määrärahakehyksiä koskevaa selontekoa. Valtiovarainvaliokunta piti välttämättömänä muun muassa sitä, että VR:n voitontuloutus suunnataan täysimääräisesti perusradanpidon rahoitukseen (VaVM 3/2004 vp).

VR:n voitontuloutus on noin 40 miljoonaa euroa, mutta lisätalousarvioehdotuksen mukaan tästä käytettäisiin perusradanpitoon vain 15 miljoonaa euroa. Lisäksi perusradanpitoon osoitetaan noin 5 miljoonaa TEN-tukien palautuksia.

Lisätalousarviossa todetaan, että hallitus arvioi harkinnanvaraisia menotarpeita uudelleen syksyn lisätalousarvion yhteydessä.

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto ei ole pitänyt menettelyä taloudelliselta kannalta perusteltuna eikä muutenkaan tarkoituksenmukaisena. Taloudellinen ja toiminnallisesti oikein ajoitettu ratojen peruskunnostustyö edellyttää, että peruskorjauksista ja niiden tarkoituksesta päätetään pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti. Viime vuosina noudatettua menettelyä, jossa perusradanpidon rahoitusvajetta on toistuvasti korjattu lisätalousarvioissa, ei voida pitää taloudellisesti eikä toiminnallisesti tarkoituksenmukaisena. Eduskunta onkin useissa eri yhteyksissä todennut, että korjaustöiden ja rahoituksen tulee perustua pitkäjänteisiin suunnitelmiin.

Kuluvan vuoden toinen lisätalousarvio on tarkoitus antaa vasta lokakuussa, jolloin sen voimaantulo ajoittunee aikaisintaan marraskuun loppupuolelle. Tuolloin tehtävillä lisäyksillä ei siten ehditä juurikaan parantaa kuluvan vuoden määrärahavajetta. Kun lisämäärärahasta ei tässä vaiheessa ole myöskään täyttä varmuutta, neuvottelut henkilökunnan sopeuttamisesta aloitetaan valtiovarainvaliokunnan liikennejaoston saaman selvityksen mukaan jo kesäkuussa. Lisämäärärahalla olisi vastaavasti selkeä työllistävä vaikutus, sillä 25 miljoonan euron lisämääräraha vastaa noin 300 henkilön työtä syyskuukausina. Emme ymmärrä, miten hallituksen mielestä voi olla yhteiskunnan ja yksilöiden kannalta järkevämpää maksaa näille työttömäksi jääville ihmisille työministeriön rahoista korvauksia kuin palkata heidät edelleen tekemään todella tärkeää ja mielekästä työtä, johon heiltä löytyy ammattitaitoa ja vuosien kokemusta!

Liikennejaosto katsoi, että VR:n koko voitontuloutuksen osoittaminen perusradanpitoon on perusteltua ja välttämätöntä käsiteltävänä olevan lisätalousarvion yhteydessä.

Mielestämme jaoston perustelut ratamäärärahojen tilanteesta olivat erittäin hyviä ja yhdyimme sen vaatimukseen määrärahojen lisäyksestä. Valtiovarainvaliokunta kuitenkin jostain käsittämättömästä syystä torjui liikennejaoston ehdotuksen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.40.21 otetaan lisäyksenä 25 000 000 euroa.

60. Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet

31.60.63 Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Bussiyritysten tilinpäätöstilastojen mukaan yritysten kannattavuus heikkeni vuoden 2003 aikana. Osojoukkoon kuuluvien yritysten käytökate laski 15 prosenttiin, kun se vuonna 2002 oli vielä 15,5 prosenttia. Kannattavuutta heikensi erityisesti matkustajamäärien vähentyminen. Matkustajien vähentyminen merkitsi myös sitä, että bussiyritysten kokonaisliikevaihto pieneni 1,2 prosenttia.

Linja-autoliiton jäsenyritysten liikevaihto (613 milj. euroa) pieneni 1,2 prosenttia vuodesta 2002. Samaan aikaan myös kokonaiskulut alenivat 1,3 prosenttia. Osojoukon bussiyritysten nettotulos oli 1,9 prosenttia, kun se vuonna 2002 oli 2,0 prosenttia.

Osojoukossa olevien Linja-autoliiton jäsenyritysten kokonaismatkustajamäärä laski 3,2 prosenttia. Matkustajamäärät laskivat kaikissa liikennetyypeissä, ja lasku selittyy pääosin lisääntyneellä yksityisautoilulla. Eniten matkustajamäärät pienenivät pikavuoroliikenteessä, noin 5,4 prosenttia. Pääkaupunkiseudun ja Turun sopimusliikenteessä matkustajamäärä väheni 3,9 prosenttia, muussa paikallisliikenteessä noin 1,7 prosenttia ja vakiovuoroliikenteessä noin 2 prosenttia. Tilausliikenteen matkustajamäärät vähenivät peräti 7 prosenttia, mikä selittyy osin mm. risteilymatkustuksen muutoksilla. Matkustajamäärän vähentymisen seurauksena tuotot alenivat, mikä taas selittää liikevaihdon pientymisen. Liikevaihdon vähentymistä jarrutti vuoden 2003 alussa tehdyt bussiliikenteen lippujen hinnankorotukset (noin 4 %).

Bussiliikenteen tarjonta pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2002 lukuun ottamatta tilausliikennettä ja vakiovuoroliikennettä. Tilausliikenteen ajosuorite pieneni lähes 13 prosenttia, ja vakio-

vuoroliikenteen kokonaissuorite pieneni lähes 5 prosenttia. Bussiyritysten henkilöstömäärä väheni noin 3 prosenttia vuodesta 2002. Henkilöstökulut pysyivät kuitenkin vuoden 2002 tasolla. Kokonaiskuluista henkilöstökulujen osuus on 54 prosenttia. Bussiyritysten kannattavuuden heikentymisen seurauksena ennen lipputulojen varassa ajettua liikennettä lakkautettiin, ja vain osa tästä liikenteestä voidaan hoitaa läänien ja kuntien ostoliikenteenä. Ostoliikennekorvausten määrä kasvoi 9,3 prosenttia vuodesta 2002. (Tiedot perustuvat Linja-autoliiton jäsenyritysten tilinpäätöstilastoihin.)

Linja-autoliitto on arvioinut lääninhallitusten toukokuussa liikenne- ja viestintäministeriölle tekemän tilanneselvityksen pohjalta, että tämän ja ensi vuoden aikana uhkaa koko Suomea bussipalvelujen alasajo ja liikenneverkoston rapautuminen, jos vähintään 10 miljoonan euron valtion budjettivajetta bussivuorojen ostoihin vuodelle 2005 ei saada poistettua. Ostovuorojen raju karsiminen vähentää paitsi kuntakeskusten välisiä tärkeitä yhteyksiä, myös satoja työpaikkoja maaseudulla, missä työtilaisuuksia on muutenkin niukasti jäljellä. Kunnat joutuvat kustantamaan lakisääteisiin kuljetuksiinsa yhä enemmän kalliita erilliskyydityksiä kaikkien asukkaidensa käytössä olevien joukkoliikennepalvelujen tilalle.

Henkilöautoilun ennätyksellisen kova kasvu, riittämättömät joukkoliikennemäärärahat ja bussiyritysten heikko taloudellinen tilanne ovat johtamassa koko maassa yli 2 000 päivittäisen bussivuoron loppumiseen tämän ja ensi vuoden aikana.

Pienenevistä määrärahoista johtuvasta ostovuorojen lakkauttamisesta on tullut noidankehä, joka vie mukanaan myös pelkästään yritysten lipputuloilla ylläpidettäviä vuoroja. Yhden linjareitin ajaminen bussin päivittäisessä autokierrossa pitää sisällään sekä lipputuloilla toimivia että lääninhallituksen kilpailuttamalla ostamia vuoroja. Jos lääninhallitus ei pysty jatkossa enää

ostamaan kannattamattomia vuoroja pääosin lipputuloilla ylläpidetystä linjareitistä, muuttuu koko linja helposti kannattamattomaksi ja sitä myöten lopetettavaksi. Bussiyritykset ovat ilmoittaneet jo alkuvuodesta lääninhallitukselle yli 700:n kannattamattomaksi muuttuneen vuoron lakkautus- ja ostotarpeesta. Nämä vuorot ovat lisänä niiden vuorojen supistuksiin, jotka lääninhallitukset ovat jo ilmoittaneet lakkautettavaksi, ellei määrärahaa saada lisää.

Valtiovarainvaliokunta ei ole pitänyt perusteltuna joukkoliikenteen tuen supistamista. Joukkoliikennepalveluilla pyritään turvaamaan kansalaisten alueellinen ja sosiaalinen tasa-arvo. Joukkoliikenteen suosion säilyttäminen on erityisen tärkeää siellä, missä liikennettä on paljon, jolloin voidaan saavuttaa liikennepoliittista vaikuttavuutta. Lippujen hinnannousu ja palvelujen heikkeneminen johtavat kuitenkin aivan päinvastaiseen kehitykseen. Valtiovarainvaliokunta on tehnyt myös aiemmin kannanottoja, joissa se on edellyttänyt työsuhdematkalipun verotusarvon alentamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että momentille 31.60.63 otetaan lisäyksenä 3 000 000 euroa joukkoliikenteen tukemiseen.

Lisäksi ehdotamme momentin 31.60.63 perusteissa lausuttavaksi:

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että vuosien 2005—2008 määräraahakehystä korotetaan niin, että joukkoliikenteen peruspalveluista voidaan huolehtia alueellisesti kattavasti ja että seutu-, työmatka- ja kaupunkilippujärjestelmien sekä matkakeskusten kehittämiseen on käytettävissä riittävät resurssit.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2004

Anni Sinnemäki /vihr
Janina Andersson /vihr